

Oslo Senterparti

**Lokalvalgsprogram
2019-2023**

Innhold

■ Dette er Senterpartiet	3
■ Vårt Oslo	4
■ 1 – Gode lokalmiljø og mer makt til bydelene.....	6
■ 2 – Byutvikling med folk i sentrum	8
■ 3 – Integrasjon og inkludering	12
■ 4 – Trygghet	15
■ 5 – Kultur, idrett, frivillighet og trossamfunn.....	18
■ 6 – Helse og omsorg – sosialfaglig satsing nå!.....	25
■ 7 – Seniorpolitikk	29
■ 8 – Barnehage, skole og AKS	32
■ 9 – Arbeid og næringsutvikling	37
■ 10 – Klima og miljø – Et grønnere Oslo	41
■ 11 – Grønn samferdsel	43

OSLO SENTERPARTI

Adresse: Grensen 9B, 0159 Oslo

Epost: oslo@sp.no

Tlf: 23 69 01 00

facebook.com/OsloSenterparti/

twitter.com/OsloSenterparti

Dette er Senterpartiet

Senterpartiet er et grønt alternativ som vil samarbeide i samspill med miljøbevegelsen, fagbevegelsen og andre folkelige bevegelser. Vi er ideologisk forankret i troen på det frie, myndige mennesket, folkestyret og solidaritet med kommende generasjoner og våre medmennesker.

Senterpartiets visjon for gode samfunn forutsetter en rettferdig fordeling av samfunnets ressurser nasjonalt og globalt.

Senterpartiets politikk forutsetter at staten temmer markedskreftene gjennom lovgivning og skattelegging. Det er summen av alt det vi gjør i fellesskap og det vi gjør som enkeltmennesker som avgjør om vi lykkes i å skape et samfunn med grønne byer, levende bydeler og små forskjeller.

Senterpartiet jobber for et grønt, inkluderende og mangfoldig Oslo.

Vårt Oslo

Senterpartiet vil gjøre Oslo til en enda bedre by å bo i for alle.

I vårt Oslo har alle tjenester nært der de bor, derfor sier vi ja til å beholde Ullevål sykehus og ja til Aker sykehus.

I vårt Oslo skal alle ha mulighet til å være med å bestemme over sitt lokalmiljø og det finnes boliger for alle lommebøker. Derfor sier vi ja til boliger på innbyggernes premisser, ikke utbyggernes.

I vårt Oslo kjemper vi mot sosiale forskjeller, og for at alle skal inkluderes. Derfor sier vi ja til lavere husleie i kommunale boliger, til fritidstilbud, ryddig arbeidsliv og til integreringsdugnad.

I vårt Oslo bygger vi flere grønne lunges, og holder fjorden ren. Derfor vil vi plante flere trær, bevare grønne lunges og rydde fjorden for søppel.

I vårt Oslo skal det være lett å velge utslippsfrie transportmåter, og Oslo skal være verdensledende i grønn omstilling. Derfor sier vi ja til flere kollektivavganger, flere ladere for elbiler og bedre tilrettelegging for gående og syklende.

I vårt Oslo heier vi på de små og mellomstore bedriftene, de som skaper og utvikler lokale arbeidsplasser. Derfor sier vi ja til et ulønnet friår for kommunalt ansatte som vil starte opp eget selskap og ja til kommunale næringsrådgivere.

I vårt Oslo skal alle føle seg trygge. Derfor sier vi ja til et forebyggende og mer synlig politi i lokalsamfunnene.

I vårt Oslo skal de ansatte få frihet til å være fagfolk, ikke fylle ut skjemaer. Derfor sier vi ja til en faktisk tillitsreform for ansatte i offentlig sektor. I vårt Oslo skal elever, pasienter og

brukere av kommunale tjenester stå i fokus, derfor sier vi nei til kommersialisering av velferd.

I vårt Oslo tar vi vare på kulturarven, derfor sier vi ja til å bevare Y-blokka og andre viktige bygg og kulturminner.

Senterpartiet bygger samfunnet nedenfra. Derfor vil vi flytte makt fra Rådhuset og ut i lokalsamfunnene, slik at Oslos innbyggere får mer å si over sin hverdag.

Slik vil Senterpartiet gjøre Oslo til en bedre by å bo i.

1 – Gode lokalmiljø og mer makt til bydelene

Senterpartiet vil bygge samfunnet nedenfra. Derfor vil vi gi enkeltmennesker og lokalmiljø i Oslo mer innflytelse over egen hverdag.

Vi vil flytte makt tilbake fra byrådet og foretaksstyrer, til folkevalgte i bydelene. Derfor vil Senterpartiet la bydelsutvalgene disponere en langt større del av kommunens budsjett, gi bydelene råderett i utbyggingssaker og ansvar og mulighet til å finne gode lokale løsninger.

Byen vår har, med sin mangfoldige befolkning, alle muligheter til å bygge lokalsamfunn som skaper engasjerte, opplyste og tolerante samfunnsborgere.

Alle bydelene skal være attraktive boligområder og trygge steder å ferdes i. Nærhet gir bedre innsikt og kunnskap for å finne gode løsninger. Desentralisering er verktøyet for å gi bydelene makt til å løse egne utfordringer.

Senterpartiet vil

- Gi bydelene mer reell makt og ansvar, inkludert budsjettmessig, i planarbeidet i byen, som arealplaner og kommunedelplaner, kultur, idrett og fritid samt helse- og sosialpolitikk
- Ved kontraktsutløp skal man alltid vurdere å rekommunalisere tjenester som er drevet av kommersielle aktører, og gi bydelene større ansvar for disse tjenestene. Velferdstjenester bør drives i kommunal eller ideell regi.
- Øke bydelenes frie inntekter slik at de kan prioritere selv
- Gjennomgå kommunens struktur med tanke på å redusere antallet foretak
- Gjennomgå formålene med de kommunale foretakene med tanke på at de er til for innbyggerne og ikke for å maksimere fortjenesten. Eksempel Boligbygg, som tar markedspris for kommunale utleieboliger.
- Legge bedre til rette for ad hoc-organisasjoner, nabolags- og velforeninger, og for at disse blir viktige høringsinstanser i saker som angår lokalmiljøet
- Beholde det kommunale eierskapet til Oslos infrastruktur, strøm, eiendommer, vann- og avløpsnett
- Når bydelene har fått mer makt og beslutningsmyndighet, bør bydelsutvalgslederne være ombudspersoner på fulltid, og dermed frikjøpt.

2 - Byutvikling med folk i sentrum

Gjennom FNs bærekraftsmål har også Norge forpliktet seg til å føre en politikk som gjør byer og bosettinger inkluderende, trygge, motstandsdyktige og bærekraftige.

Dette innebærer blant annet krav til trygge og rimelige boliger, tilgjengelig og bærekraftig transport, tilgjengelighet for personer med nedsatt funksjonsevne samt eldre, medbestemmelse, kulturminnevern, beredskap, risikohåndtering, luftkvalitet, avfallshåndtering, lett tilgjengelige grøntområder, inkludering og klimatilpasning. Senterpartiet vil legge slike premisser til grunn for utviklingen av byen.

Målet med byutvikling må være gode nabolag og en grønn byutvikling der bydelene utvikles helhetlig med både boliger, arbeidsplasser, kollektivtilbud og rekreasjonstilbud. Gode nabolag må bevares og utvikling av eksisterende og nye nabolag må skje på innbyggernes, ikke utbyggernes premisser.

Boligbygging

Oslo er den største kommunen i Norge målt i antall innbyggere, det er prosjektert ytterligere vekst, samt at boligmarkedet er av stor nasjonal viktighet.

Kommunen er lagt under et veldig press for å skaffe flere boliger. Flere unge vil flytte til Oslo, og flere vil bo sentralt i hovedstaden. Færre familier føler at det er plass til dem og gode lokalmiljø blir lagt under press av utbyggere.

Oslo Senterparti ønsker å legge til rette for flere boliger som er tilgjengelig for innbyggerne uavhengig av lommebok, men vil ikke kompromittere på høy bo- og miljøstandard og lokaldemokratiet.

Makt og beslutninger bør flyttes så nær dem det gjelder som mulig, og at samfunnsutvikling må skje på befolkningens premisser. Vi mener at folks deltakelse er nøkkelen til god byutvikling. Medvirkning er demokrati i praksis.

Senterpartiet vil:

- Øke graden av reell medvirkning for Oslos beboere. Medvirkning i nye prosjekter skal starte før planleggings-, konsekvensutrednings-, reguleringsarbeid gjøres kjent, og være dokumentert før oppstartsmøte avholdes.
- At grundige konsekvensutredninger skal utføres før beslutninger tas om større endringer. Nye prosjekter skal tilpasses eksisterende bomiljø
- Sørge for at vedtak som er fattet følges opp slik at intensjonene i reguleringsplanen blir etterlevd av utbygger
- Stoppe den planlagte utbyggingen på Smestad, og ta ut utviklingsområder av kommuneplanen som innebærer ødeleggelse av eksisterende gode nabolag som Borgen, Montebello, Nydalen Vest, Røa/Hovseter, Ulsrud og andre
- At også grupper som ellers ikke slipper til på grunn av språkvansker e.l. skal høres
- Sørge for mer politisk styring av Plan- og Bygningsetaten
- Ha en arealplan som sikrer et fortsatt mangfoldig næringsliv
- Omregulere ledige kontorbygg til bolig, kultur- og frivillighetsformål og legge opp til at boligutbyggere bør benytte ferdig regulerte, ubebodde ledige areal som kan benyttes før andre allerede bebodde områder gis grønt lys til utbygging
- Åpne for at kommunen selv kan drive utbygging i alle faser
- Stille krav til utbyggere om at nye byggeprosjekt bør inneholde både boliger og plass til å drive næringsvirksomhet i liten skala
- Alltid vurdere ved nedleggelse av drift om hele eller deler av kommunalt eller offentlig eide lokaler kan bygges om til boliger for studenter eller unge i etableringsfasen
- At Oslo Kommune skal ta sterkere styring med utbygging i Oslo, blant annet gjennom strengere krav til pris, kvalitet, areal mellom husene, støy, lys og plass inne i leilighetene. Det skal også stilles krav til universell utforming ved nye bygg.

Sosial boligpolitikk

Boligprisene i Oslo er svært høye, og boligbyggingen møter ikke behovet til Oslos befolkning. Det er derfor behov for flere og rimeligere boliger i Oslo.

Samtidig er kravene til nye boliger svekket gjennom innføring av Tek17. Dette innebærer også svekking av krav til universell utforming.

Oslo Senterparti krever en mer aktiv kommunal politikk for bygging av rimelige kvalitetsboliger.

Selv om «eierlinjen» er viktig i norsk boligpolitikk og Oslo Senterparti stiller seg bak denne, er det også slik at ikke alle kan eller vil eie egen bolig.

Vi mener kommunen må gå i dialog med andre ikke-kommersielle aktører for å bygge opp et leiemarked som ikke er basert på profit.

Senterpartiet vil:

- Utvide bruken av nye modeller for rimelige boliger, som kommunale allmennboliger og «Leie-til-eie»-prosjekter som det i Hagegaten
- Samarbeide med kooperasjoner for å få opp antallet kommunale boliger
- Videreføre kjøp og bygging av kommunale boliger i alle bydelene utenom dem med høyest sosiale utfordringer
- Sette ned leien på kommunale boliger, sette et tak på utbytte som tas fra Boligbygg og bruke mer av midlene på opprustning av eksisterende kommunale boliger
- Styrke Husbanken og tilskuddsordninger for tilrettelegging av eksisterende bygg

Sosial byutvikling

Oslo er en by med store sosiale forskjeller og utfordringer. Disse utfordringene må tas på alvor.

Grupper og enkeltpersoner som har falt utenfor samfunnet eller er nye i Norge må integreres og få muligheten til å oppnå sitt fulle potensiale for seg selv, sine nærmeste og for samfunnet.

Senterpartiet vil:

- Ha bemannede boliger for folk som trenger det
- Innføre, eventuelt videreutvikle, refusjonsordninger for idrettslag og foreninger i utsatte bydeler/områder av Oslo slik at medlemmer ikke trenger å betale medlemskontingent for å delta
- Legge til rette for bedre spredning av sosialboliger ved å ikke ha hele blokker med sosialbygg, men heller enkeltleiligheter, samt ha sosialboliger over hele kommunen

Single og aleneboende

Rundt halvparten av Oslos husstander består av aleneboende. Kvinner er ifølge SSB overrepresentert på fattigdomsstatistikken for Oslo. Kostnadene på boliger er nå så høy at mange av de enslige ikke har råd til å skaffe seg sin egen bolig.

Senterpartiet ønsker nye grep for å gi alle et trygt hjem uansett status. Nå betaler enslige de samme kommunale avgiftene til vann, avløp og renovasjon som storfamiliene gjør. Fastavgiften på strøm er også den samme for alle. I sum har aleneboende høyere levekostnader pr. person enn gjennomsnittet. Oslo kommer aller dårligst ut her.

Senterpartiet vil:

- Innføre kommunale avgifter på vann, avløp og renovasjon etter forbruk, ikke etter boligareal
- Jobbe for lavere kommunale skatter og avgifter for aleneboere
- Utarbeide en handlingsplan som vil gjøre situasjonen for de aleneboende bedre
- Arbeide for å senke fastavgiften på strøm for enpersonshusholdninger

3 - Integrering og inkludering

Senterpartiets integrering- og inkluderingspolitikk kombinerer åpenhet og ansvar. At mennesker fra andre deler av verden kommer til Oslo og vil bo her er bra, for det bidrar til å utvikle Oslo og bidrar til økt mangfold og kultur. Men det fordrer at vi lykkes med integreringen, og at folk får en sjans til å komme seg ut i jobb. Om ikke risikerer vi at forskjellene i Oslo øker enda mer enn hva de er i dag, og at vi får parallelle samfunn.

For oss er det selvsagt at alle skal ha samme mulighet til utdanning, en trygg bolig og en jobb. Da må satse på langsiktige løsninger for integrasjon, som gratis kjernetid i barnehage og SFO, rimelige kommunale utleieboliger med mulighet for leie-til-eie-ordninger, effektiv arbeidsformidling i samarbeid mellom kommunen og næringslivet, samarbeid med frivilligheten og rask avklaring av nyankomnes kompetanse og koble dem sammen med arbeidsgivere eller videre utdanning for å bli kvalifisert.

Kommunen kan gjøre mye for å forbedre integrering, men kan og bør

ikke gjøre alt. Det finnes mange lag og foreninger som hver dag gjør en fantastisk innsats for integreringen. Språk og aktivitet er nøkkelen for bedre integrering fra ung alder, og vil fungere som et preventivt ledd i arbeidet mot gjenger og gjengkriminalitet. Det må kommunen aktivt støtte opp under.

Lag og foreninger er for det meste basert i lokalmiljøene, og det vil gjøre det lettere å komme inn i det lokalsamfunnet man bosetter seg i. Det vil være et gode både for de som kommer inn og de som allerede bor der. At man blir kjent med hverandre er den beste måten å integrere på.

Senterpartiet ønsker å minske de sosioøkonomiske forskjellene mellom folk i Oslo. Å bruke mangfoldet som en ressurs fremfor utfordring, gi mer ressurser og muligheter til lokalsamfunnene i Oslo og trekke frivillige organisasjoner inn i integrasjonsarbeidet, vil gi innbyggerne mer makt over sin egen hverdag, et levende lokalmiljø med bedre integreringstjenester.

Oslo Senterparti ønsker å bruke avdeling B Oslo Kretsfengsel, som har blitt stengt, til et integreringshus som kan løfte Grønland. Vi mener staten må stille bygget til disposisjon for Oslo kommune.

Eksempler på aktiviteter som kan være en del av tilbudet er idrett, kultur, politisk aktivisme og debatt, frivillig språkopplæring og frivillig arbeid samt oppstartslokaler for rele-

vante smågründere i en planleggingsfase. Reintegrering for innsatte som er ferdig med soning, kunne også være en passende aktivitet i Botsen. Aktivitetene i huset skal fungere som møtested på tvers av tro, klasse, etnisitet og andre gruppetilhørigheter. Kriterier for virksomheter som skal etableres må være at de bringer ulike grupper sammen i felles prosjekter som reflekterer den sammensatte befolkningen i bydelen.

Senterpartiet vil:

- Styrke lokale lag og foreningers rolle i integreringen
- Ha en høring med bred forankring blant organisasjoner med kulturell og religiøs tilknytning til islam og norske muslimer. Høringen må involvere brukerne av imamtjenesten, og et mål for høringen må blant annet være å finne veien videre for prosessen og hvorvidt det skal etableres et utvalg for imamutdanning i Norge.
- Satse mer på fritidsaktiviteter for unge særlig i områder med høyere tetthet av familier med dårlig økonomi.
- Arbeide for et integreringshus i Botsen
- Styrke tilbudet om morsmålsundervisning
- Øke satsingen på kompetansekartlegging og godkjenningsordninger av utdanning og realkompetanse fra utlandet for både nyankomne asylsøkere og innvandrere, så vel som dem som har kommet tidligere, men ikke har hatt sjansen til å få sin kompetanse anerkjent i Norge
- Styrke satsingen på kommunale sommerjobber for Oslos ungdom, spesielt i utsatte bydeler

Enslige mindreårige asylsøkere

Mange enslige mindreårige asylsøkere forsvinner hvert år fra norske mottak, flere av dem i Oslo. Mange hundre barn har forsvunnet fra norske asylmottak bare siden 2007. Ingen vet med sikkerhet hvor de har blitt av. Som barn har de rettigheter som norske myndigheter må ivareta. Det er grunn til å frykte at flere kan være ofre for menneskehandel.

Senterparti vil:

- Intensivere innsatsen mot at enslige mindreårige asylsøkere forsvinner fra mottak
- Intensivere innsatsen for å finne og hjelpe enslige mindreårige asylsøkere som har forsvunnet

4 - Trygghet

Trygge nærmiljøer i Oslo er en kjerneoppgave. Ingen skal behøve å være urolige for å gå hjem på kveldstid, for at egne barn og ungdommer dras inn i gjengmiljøer, eller for at politiet ikke skal makte å bekjempe kriminalitet i lokalsamfunnet.

Det aller viktigste for å bygge trygge lokalmiljøer er å legge til rette for fellesskap, ikke utenforskap. Foreldre, foreldreutvalg, bydel, frivillige organisasjoner, skole og andre må samarbeide for å inkludere barn og unge. Politiet er en viktig partner i dette. Politi og rettsvesen må ha ressurser til å jobbe lokalt med forebygging sammen med andre tjenester, og til å stoppe gjengkriminalitet gjennom raske og tydelige reaksjoner.

Et trygt nærmiljø handler også om at skole, helse- og omsorgstilbud og de sosiale tjenestene er lett tilgjengelige og har den kvaliteten som vi forventer i Norge. Trygge nærmiljøer er en kjerneoppgave som må løses hver dag, hvert år. Da trengs vilje til å prioritere sentralt, og frihet til å utforme løsningene lokalt.

SALTO-prosjektet er et godt samarbeid mellom politiet og Oslo kommune. Dette innebærer samarbeid på bydelsnivå mellom bydel, politi, skole, NAV og andre relevante instanser om lokale forebyggingstiltak. Bydelene må få ressurser til å ta ledertrøya i dette arbeidet.

Senterpartiet vil:

- Legge til rette for arbeidet til foreldreutvalgene i bydelene
- Støtte Natteravnene økonomisk og organisatorisk
- Si nei til permanent bevæpning av politiet i Oslo

- At SALTO-prosjektet bør videreføres og styrkes. Politi, domstoler og konfliktråd, og deler av sosialtjenestene bør samarbeide tett for å bistå og reagere raskt når noe skjer.
- Der det er nødvendig, sette inn flere vektere i kollektivtrafikken, bedre belysning og kameraovervåkning
- At de som jobber i velferdstjenestene må sikres et kontinuerlig kompetansepåfyll om æresvold og seksuelle overgrep
- Satse bredere på kriminalomsorgen mht. kvalitet, bemanning og rehabilitering. For å ha et bærekraftig samfunn må også de innsatte være i stand til å møte samfunnet etter soning- derfor trengs det god oppfølging og tilstrekkelig med fagpersonell.
- Synliggjøre politiet. Vi vil etablere flere faste politistasjoner i byen.
- Som en del av forebyggende arbeid mot gjengkriminalitet, vil vi styrke fritidsaktivitetstilbudet for barn og unge. Fritidsklubber må sikres økonomisk forutsigbarhet.
- At forebyggende tiltak må få virke over tid, og at tiltak som fungerer holdes i gang
- Sikre kompetanse om risiko for å bli utsatt for vold i sårbare grupper, som for eksempel lhbti-personer
- At de samme politimannskapene skal være til stede i utsatte områder over tid, og på denne måten opparbeide lokalkunnskap, bygge nettverk og tillit hos innbyggerne. Det er ikke nok å sette inn stort mannskap når det har hendt noe alvorlig, som siden blir trukket ut når media har begynt å fokusere på andre saker.

- At politi og barnevern skal være synlig for ungdommen i situasjoner hvor det ikke er høyt konfliktnivå. Terskelen blir høy for å ta kontakt dersom politi og barnevern oppfattes som folk som kun kommer når alarmen går. Politi og barnevern kan bygge tillit f.eks ved å komme på skolen for å fortelle hva de driver med, være til stede på fritidsklubber etc.
- Jobbe for flerårige avtaler mellom Oslo kommune og staten, etter inspirasjon fra Falkenberg-modellen, hvor kommunen forplikter seg til å jobbe for fastsatte mål og staten i sin tur sørger for medfinansiering av tiltak
- Ha et sterkere fokus på aktivt samarbeid mellom politi og foreldre i et forebyggende perspektiv
- At politifolk skal få drive politiarbeid, ikke administrasjon
- Utarbeide bedre informasjon om evakueringsplan for Oslos befolkning, herunder tilfluktsrom
- Jobbe for å renovere tilfluktsrom i Oslo
- Utarbeide informasjon til Oslos befolkning i tilfelle strømsbrudd over tid, kutt i vannforsyning etc.
- Ha tettere samarbeid mellom Forsvaret, helsevesenet, Sivilforsvaret, Politiet og Oslo kommune
- Tettere frekvens på beredskapsøvelser i Oslo mellom overnevnte etater

5 - Kultur, idrett, frivillighet og trossamfunn

Kulturlivet i Oslo skal være tilgjengelig for alle og spredt over hele byen. Et rikt og mangfoldig kulturtilbud er avgjørende for at bydelene skal være levende, inkluderende og attraktive lokalsamfunn. Senterpartiet vil ha et lokalt kulturloft for nærmiljøene i Oslo. Det lokale perspektivet er en grønn tråd i Senterpartiets kultur- og frivillighetspolitikk. Vi vil bruke en større del av Oslo-budsjettet på kultur og frivillighet, og prioritere støtte til aktiviteter i, av og for nærmiljøene.

I bystyret vil Senterpartiet jobbe for en kulturpolitikk som styrker de kreative næringene og Oslo som turist- og konferanseby. Oslo skal være en ja-kommune for initiativ og engasjement. Samtidig er en aktiv politikk for kulturminnevern og kulturformidling en prioritet for oss.

Organisasjonene, idretten og trossamfunnene er hjørnesteiner i oslo-kulturen. De er uavhengige aktører og arenaer, uvurderlige samarbeidspartnere og nødvendige korrektiv til det offentlige. Det gode samfunnet bygges nedenfra, gjennom mange små og store nettverk. Et sterkt sivil-

samfunn er avgjørende for å bevare den høye gjensidige tilliten mellom enkeltmennesker og grupper i byen vår. Store deler av kulturlivet bæres av frivillig arbeid. Senterpartiet vil styrke de frivillige og ideelle aktørene i Oslo, både i kulturlivet, velferdssektoren og den offentlige samtalen.

Sterkere frivillighet, bredere idretts- og ungdomstilbud

Lag, organisasjoner og idrettstilbud er viktige fellesarenaer på tvers av bakgrunn og levekår. Det lokale kultur- og fritidstilbudet, både i offentlig, privat og frivillig regi, er avgjørende for at Oslo skal være en bra by å vokse opp i og gir et viktig bidrag til folkehelsen i byen vår.

Offentlig støtte til idrett og frivillighet på alle nivåer er en investering i livsglede og gode nærmiljøer. Oslo kommune skal aktivt støtte den organiserte idretten og tilby foreningslivet forutsetninger for å vokse. Oslo trenger flere idrettsanlegg, nærmiljøanlegg og lokale aktivitetsområder, som kan brukes av alle, uavhengig av alder eller funksjonsevne.

Idretten og frivilligheten skal være inkluderende for alle aldersgrupper, samtidig som ungdom også trenger egne arenaer. Senterpartiet vil jobbe for et bredt, oppdatert og tilgjengelig ungdomstilbud i nærmiljøene. Både den kommunale innsatsen og de ideelle og private aktørene trengs. Flest mulig ungdomsarenaer bør være gratis for alle.

Senterpartiet vil:

- Øke det kommunale tilskuddet til lag og organisasjoner, primært som driftsmidler framfor prosjektmidler, men stille krav til åpne, rimelige og inkluderende aktiviteter
- Styrke frivillighetsentralene i bydelene
- Slippe til barne- og ungdomsorganisasjoner i skolen og fritidsklubbene
- Prioritere idretts-, kultur, og frivillighetsanlegg i plan og bygningsarbeid
- Prioritere utbygging av bad- og svømmeanlegg og oppgradering av bystrendene
- Gå i dialog med idretten om prioritering av arenaer for «nye» idretter
- Sikre alle bydeler midler til å bygge ut og drifte flere lavterskelanlegg for uorganisert idrett
- Støtte arbeidet med skytebane for Nordstrand skytterlag
- Bygge flere utendørs treningsapparater og sørge for vintervedlikehold av utendørs idrettsplasser og aktivitetsområder
- Satse på tilgjengelig transport og tilrettelagte turområder som sikrer alle oslofolk mulighet til friluftsopplevelser og mosjon.
- Tilpasse flere uteområder til bruk av skatere
- Realisere planene om bygging av skøytehall på Valle Hovin
- Styrke samarbeidet mellom skoler og idrettslag
- Styrke Markabygdene og Marka som tilgjengelige rekreasjonsområder, på bygdesamfunnenes premisser
- Videreutvikling hestesentere/besøksgårder i Oslo
- Sikre fritidsklubber med bredt tilbud, moderne og trygge lokaler for ungdom under 18 år i alle bydeler

- Sikre gratis fritidsaktiviteter og lån av utstyr for barn og ungdom i lavinntektsfamilier
- Utvide tilbudet i AKS
- Hjelpe barne- og ungdomsorganisasjoner med lokaler og økte bevilgninger

Friluftsliv

Urbaniseringen av Norge vil bli sterkere i tiårene som kommer, og Oslo-området vil merke dette sterkt. Flere vil dermed stå i fare for å miste en umiddelbar tilknytning til det høstingsbaserte friluftslivet, enten det handler om jakt, fiske, bærplukking eller sopsanking.

Senterpartiet ønsker å sikre at både de som allerede bor i byen og de som

kommer til å flytte hit tilgang på jakt, fangst og fiske.

Terskelen for å komme i gang med høstingsbasert friluftsliv er ofte høy for den urbane delen av befolkningen. Det må tilrettelegges for å fortsette den gode aktiviteten som lokale jaktforeninger gjør innen opplæring og trening i etisk, sikker og human jaktutøvelse.

Senterpartiet vil:

- Sikre Oslos elver og bekker mot forurensning og utslipp
- Støtte opp under Oslo Fiskeadministrasjonens arbeid med fiskevannene i Marka
- Sikre tilgang til fiskeplasser langs fjorden
- Tillate jakt, høsting og rekreasjon i de kommunale skogene i Oslo
- Sikre at soppkontrollen kan fortsette å bistå folk med å vurdere soppen de har plukket
- Sikre tilgang på leie av lokaler i kommunale lokaler til jegerprøvekurs
- Sikre areal til skytebaner som ikke er til sjenanse for omgivelsene
- Sikre frislippområder for hundetrening

Et mangfold av arenaer, aktører, arrangement og arrangører

Oslo skal være en mangfoldig kulturby med både de store institusjonene og de mange små gruppene. Vi vil styrke samarbeidet mellom kommunen og de mange nasjonale kulturinstitusjonene i Oslo.

Samtidig vil Senterpartiet at det skal være enkelt for også for lokale eller mindre arrangører å gjennomføre kulturarrangementer. Det skal være lett å fylle ut søknader. Saksbehandlingen skal være transparent og smidig å følge elektronisk.

Tradisjonelt har skolen vært en viktig fellesarena og samlingssted for lokalmiljøene. For Senterpartiet er det viktig å fortsette og styrke denne tradisjonen. Alle nye skoler må bygges som universelt utformede flerbruksanlegg, og sikre gratis eller rimelige utleielokaler for kulturutøvere og frivillig sektor i alle bydeler.

Senterpartiet vil ha flere forfattere, billedkunstnere, filmskapere og musikere i Oslo! Ingen annen norsk kommune har bedre materielle og strukturelle forutsetninger for å utøve og skape kunst, eller skape nye kulturarbeidsplasser. Kunsten skal være fri for politisk styring, men det er et politisk ansvar å gjøre det attraktivt og inspirerende å skape og formidle kunst og kultur i Oslo og å bidra med ateliér

Folkekirka og andre trossamfunn er hjørnesteiner i livet for mange oslofolk. Senterpartiet vil styrke dialogen og samarbeidet mellom kommunen og trossamfunnene, og styrke arbeidet for religionsdialog.

Oslos kirkebygg og synagoge er både bruksbygg og enestående kulturminner, samtidig som moskeer er i ferd med å bli en naturlig del av bybildet. Senterpartiet vil ta igjen vedlikeholdsetterslepet for Oslos kirker i løpet av en åtteårsperiode, og bidra til at alle trossamfunn har lokaler etter behov. Vi vil legge til rette for at det skapes arenaer på bydelsplan for interreligiøst samarbeid.

Bibliotekene er viktige formidlere av kunnskap og kultur, samtidig som de er viktige demokratibærere gjennom åpen tilgang til informasjon. Senterpartiet vil sikre Deichmanske bibliotek midler til å styrke og modernisere bibliotektilbudet i hele byen. Det forutsetter en fortsatt desentralisert biblioteksstruktur, der filialene også er lokale litteraturhus og møteplasser. Bibliotektilbudet skal være gratis for alle.

Mange oslofolk er innflyttere fra andre deler av Norge, Europa og verden. Samtidig har flere tusen innbyggere røtter i Norges urfolk, samene, eller i en av våre nasjonale minoriteter. Senterpartiet står for en kulturpolitikk som gjør dette mangfoldet mer synlig i bybildet, organisasjonslivet og kulturtilbudet.

Senterpartiet vil:

- sikre bedre koordinering mellom kommune, næringsliv og festivalaktører
- at kommunen støtter opp om små kulturfestivaler, nasjonaldagsfeiring og andre åpne arrangement i regi av minoritetsorganisasjoner
- øke støtten til aktører som Samisk hus, Jødisk Museum, Nynorskens hus og andre arenaer som synliggjør mangfoldet i hovedstaden
- Sikre universell utforming av alle kulturarenaer
- Sikre at det finnes arenaer for ikke-organisert aktivitet og spontane møteplasser i alle bydeler
- Sikre rimelig transporttilbud til kultur- og fritidsaktiviteter for beboerne i Markabygdene
- Jobbe for flere møteplasser for unge lhbti-personer med ulike funksjonshindre, i hele byen og særlig i ytre by.
- Tilby rimelige lokaler/ateliéer for kulturutøvere i alle bydeler
- Styrke Den kulturelle skolesekken
- Øke kapasiteten i musikk- og kulturskolen og sikre lokaler i alle bydeler
- Sikre at byens skolekorps fortsatt kan øve og lagre instrumenter på skolene
- Utrede hvordan kommunen best kan sikre lokal talentutvikling, lokale dramatilbud for barn og unge og Oslo-orienterte teateroppsetninger, gjennom egen teaterdrift via Oslo Nye Teater, en tilskuddsordning eller på andre måter
- Opprettholde og bygge ut den lokale bibliotekstrukturen og gjøre bibliotekene mer tilgjengelige gjennom romslige åpningstider
- sikre regionale filmmidler
- Arbeide for alternativ til å legge ned kirker i Oslo, særlig kirkene i Grovuddalen
- Bidra til at det settes av tilstrekkelige arealer til religiøse bygg og gravplasser i reguleringsplaner
- Sikre at skoleelever som ønsker det får låne lokaler til andakt eller andre religiøse aktiviteter

- Videreføre og styrke ordningen med sykehjemsprester, og sikre tilbud om samtale med tilsvarende personale for sykehjemsbeboere med andre livssyn
- Styrke debatten og informasjonen om Oslo-politikken gjennom en egen presestøtte for lokalaviser i Oslo

En aktiv politikk for kulturminnevern og kulturformidling

Oslo har tusenårige røtter, samtidig som byen har gjennomgått og stadig gjennomgår store forandringsprosesser. Kunnskap om historien er viktig for å bygge lokal identitet og nye fellesskap i en by med mange innflyttere.

Kulturminner og synlig historie kan bidra til lokalt engasjement og aktivitet og stimulere næringsutvikling. Senterpartiet vil styrke Byantikvarens kapasitet og øke støtten til lag og organisasjoner som arbeider med

kulturminner i Oslo.

I 2024 feires 400-årsjubileet for flyttingen av byen fra det vi i dag kjenner som Gamle Oslo til området rundt Akershus festning.

Vi vil prioritere midler til å sette i gang en rekke tidligere vedtatte tiltak i Middelalderbyen, som vernebygg og rehabilitering av ruiner, gjenskapning av Oslo torg og tydeliggjøring av de opprinnelige gateløpene.

Senterpartiet vil:

- Sikre gratis adgang til museer på dagtid for skoler og barnehager
- Jobbe for bydelsvise kulturminneplaner som inkluderer bydelsutvalgene, næringslivet og lokale lag og organisasjoner i en verne- og formidlingsdugnad
- Årlig øke bevilgningene til kirkevedlikehold og ta igjen vedlikeholdsetterslepet
- Ha en aktiv utsmykkingspolitikk for Oslos byrom, i dialog med lokale kunst- og kulturmiljøer
- Øke saksbehandlingskapasiteten hos byantikvaren og få ned saksbehandlingstiden

- Si nei til rivning av kulturhistorisk verdifulle bygg
- Styrke Oslo byarkiv gjennom økte midler til innsamling, bevaring, digitalisering og formidling
- Arbeide for et partnerskap mellom kommunen, frivilligheten, lokalt næringsliv og gårdereiere om sterkere synliggjøring av lokalhistorien i alle bydeler
- Støtte foreningen Middelalder-Oslos forslag til et program for skilting og gjenskaping av deler av middelalderens havnemiljø ved vannspeilet i Middelalderparken
- Arbeide for at Nasjonalgalleriet ivaretas som kunstgalleri
- Bidra til at utbyggingen av Vikingskipshuset på Bygdøy blir gjennomført
- Bidra til at Stortingets vedtak om et permanent museum for De kongelige samlinger følges opp
- Bevare Tollbugata 10, den gamle krigsskolen

6 – Helse og omsorg – sosialfaglig satsing nå!

En velfungerende kommunehelse-tjeneste er viktig for å møte be-folkningens behov for helsehjelp. Store deler av helseproblemene vi opplever i dag kunne vært unngått gjennom forebyggende tiltak. Vi vil at behandling skal tilbys nærmest mulig pasientens hjem og lokalsykehusene. Vi er derfor mot nedleggelse av lokal-sykehus i Oslo.

En ny organisering av sykehusene må føre til at en mindre andel av ressursene brukes til administrasjon, og en større andel til pasientrettet virksomhet. Vi vil også gi ansatte i helsesektoren større tillit. Det er menneskene som jobber med folk hver dag som best vet hva som trengs i hverdagen.

Oslo Senterparti ønsker at barn, uansett familiesituasjon, skal oppleve

en trygg og varm oppvekst. Derfor vil vi at institusjonene som arbeider med barn skal lytte til barn i større grad enn hva som er tilfellet i dag. Gjennom direkte tilbakemeldinger fra barn både i skolen, psykisk helsevesen og barnevernet vil vi sikre oss at tjenestene tilbyr relevant hjelp for barn og ungdom.

Fra nyttår innføres pakkeforløp for barn og unge i psykiatrien. Vi vil sikre at fokuset ikke dreies over på setting av diagnoser, men forblir på barnets beste også i det nye systemet. Senterpartiet ønsker å flytte fokuset vekk fra en evaluering av barnevernet kun basert på planer, antall og hastighet og isteden sette fokus på at alle barn opplever nærhet og relevant hjelp i systemet.

Senterpartiet vil:

- Opprettholde og oppgradere lokalsykehusstilbudet ved Aker og Ullevål, samt si nei til videre utbygging av Rikshospitalet på Gaustad.
- Gi ansatte i helsesektoren større tillit. Vi må kutte unødvendig kontroll

og dokumentasjon. Videre må avstanden mellom politikerne, pasientene, og de ansatte på sykehusene bli mindre og de ansatte må selv aktivt delta i avgjørelser.

- Avvikle stykkprisfinansieringen og øke budsjettfinansieringen av helse-tjenester
- innfase en rett for kommunalt ansatte til lønnet permisjon knyttet til omsorg for gamle og syke foreldre, tilsvarende ordningen med inntil ti dager lønnet permisjon årlig ved barns sykdom
- At barn og unge med funksjonsnedsettelse sikres aktivitet og deltakelse gjennom satsing på universell utforming av skoler, fritidstilbud og kollektivtransport
- Arbeidstidsordninger i helsesektoren må ivareta hensynene til helse, velferd, likestilling og kvalitet.
- Sikre gode rammevilkår for sykepleiertjenesten. Hovedregelen skal være faste, hele stillinger, og unngåelse av uønsket deltidskontrakter
- Heve kvaliteten og valgfriheten på maten på institusjoner. Den skal lages på kjøkken på den enkelte institusjon, og beboerne skal ha mer enn én rett å velge mellom til varme måltider.
- Ha et kvalitetsløft i alle sykehjemmene ved å satse på kosthold, fysisk aktivitet, flere aktivitets-, kultur- og musikkopplevelser, og bedre individuell kartlegging av interesser og vaner
- Sikre drift av DUS – Den uavhengige sosialrådgivningen
- Prioritere tiltak for å oppdage og motvirke dårlig psykisk helse blant unge lhbt-personer
- Bedre informasjon for å øke bruken av omsorgslønnen og øke bevilgninger
- Satse på små, lokale enheter i sykehjemsomsorgen, parallelt med å styrke fagmiljøene
- Tilby et bedre og mer fleksibelt transportsystem til eldre og funksjonshemmede, som flere TT-turer, ruters aldersvennlige transport, tilbringer-tjenester og lignende
- Ha flere sosialfaglige koordinatorene i bydelene, for å sikre helhetlig

oppfølging av mennesker og familier med varige og/eller alvorlige helseutfordringer

- Alle gravide må sikres mulighet til å bruke jordmor i svangerskapsomsorgen og i tiden etter fødsel
- Kompetanse knyttet til migrasjonshelse må inngå i utviklingen av gode kommunale helse- og omsorgstjenester.
- Sikre mer støtte til krisesentrene
- Sette i gang prøveprosjekter med «varmehus» for ungdom hvor det skal være rom for både fritidsaktiviteter og samtale med kvalifiserte voksne.
- Involvere barn i evalueringen av skolen, barnevernet og de nye pakkeforløpene innenfor psykisk helse
- Opprette psykiatriambulanser i Oslo og avslutte praksisen med at politiet transporterer psykisk syke
- Sette en åpen time på timeplanen i videregående skole slik at elever får tid til å bli kjent og snakke om viktige emner som ikke dekkes av dagens læringsplaner
- Sikre at barn får være med å bestemme hva som skal utredes ved henvisning til psykolog. Vi vil ha mindre fokus på hvilke diagnoser som settes og mer fokus på hvilken hjelp barnet trenger.
- Gjennom skoleløpet sørge for at alle som vokser opp i Oslo har tilstrekkelig kunnskap om hvilke grenser voksne må forholde seg til, og hvilke forhold som er ulovlige
- Endre evalueringsmetodene i barnevernet. Hvordan barna opplever hjelpen og trygge rammer, må være det avgjørende framfor fokus på diagnosesetting.
- Styrke helsestasjonene for barn og unge med økt bemanning av både helse- og sosialfaglig personell
- Opprettholde Helsestasjonen kjønn og seksualitet
- Sikre like tilbud uavhengig av hvilken bydel man bor i
- Styrke samhandling mellom spesialisthelsetjenesten og kommunalhelsetjenesten, og sørge for en god implementering av pakkeforløpene på kommunalt nivå

Rusomsorg

Alle rusavhengige har rett til et verdig liv og den hjelpen de trenger. Det må være enkelt å få hjelp, og hjelpen må være tilgjengelig når den rusavhengige selv trenger den.

Skal man lykkes trengs raushet, tid, medmenneskelighet og respekt. Vi

må ha gode behandlings- og rehabiliteringsopplegg uten avbrudd og lange ventelister mellom avrusning, behandling og oppfølging.

Ideelle organisasjoner som driver rusomsorg i byen er veldig viktige, og disse tilbudene må styrkes.

Senterpartiet vil:

- At behandlingsinnsats innenfor spesialisthelsetjenesten må følges opp av ettervern og tilbud om bolig, sysselsetting, skolegang og nettverksbyggende tiltak
- Øke ressursbruken på lavterskeltiltak slik som feltpleiestasjoner eller andre lavterskel helsetilbud knyttet til dagsentra, varmerom, sprøyterom og boligtilbud
- Gå inn for et tidsbegrenset prøveprosjekt med heroinassistert behandling for de hardest belastede narkomane, i kombinasjon med yrkestrening eller utdanning
- Opprette et kommunalt pårørendesenter for pårørende til rusmisbrukere, med juridisk-, medisinsk-, sosialfaglig- og psykologisk kompetanse
- Sikre tilskuddene til Fransiskushjelpen, Frelsesarméens tilbud; Jobben og Fyrlyset, Kirkens Bymisjon og Blå Kors

7 - Seniorpolitikk

Eldre er enkeltmennesker med ulike holdninger, interesser og livssyn. Alderdommen er like individuell som resten av livet.

Senterpartiet vil bidra til at den eldste generasjonen har bedre helse i flere år, kan delta mer i samfunns- livet, og stå lenger i arbeid dersom den enkelte ønsker det. Vi vil jobbe for solidaritet og aktivitet på tvers

av generasjoner i de ulike lokalmiljøene. Senterpartiet vil satse mer på forebygging, rehabilitering og sosial deltakelse enn i dag.

Hjemmeomsorgen og sykehjemsplassen skal være der når du trenger det. Omsorgsløsningene skal så langt som mulig tilpasses deg og dine, ikke kommunen, markedet eller systemene.

Senterpartiet vil:

- Samarbeide med boligbyggelagene for å bygge flere boliger tilpasset eldre, legge til rette for flere bofellesskap og ta i bruk omsorgsteknologi.
- Utvide antallet timer eldre får til aktivitet fra hjemmetjenesten
- Tilrettelegge bygninger som gjør det mulig for folk å bli boende så lenge som mulig
- Styrke transporttilbudet for hjemmeboende eldre slik at eldre skal ha mulighet til å benytte seg av det rike kulturtilbudet i Oslo sentrum
- Føre en frivillighetspolitikk som styrker aktivitets- og kulturtilbudet for eldre i lokalmiljøet som et supplement til det kommunale tilbudet. Slike møteplasser er også viktig for å motvirke ensomhet.
- Gi Det sentrale eldrerådet forslagsrett overfor bystyret, og tilsvarende for bydelenes eldreråd overfor bydelsutvalgene

- Sikre god fremkommelighet uavhengig av vær og føreforhold. Gange er god mosjon og viktig for å opprettholde god helse.
- Tilby alle eldre en kartleggingssamtale om den enkeltes sosiale situasjon, ressurser og behov ved fylte 75 år
- Sikre dagtilbud til personer med demens i alle bydeler
- Tilby faste pleiere i hjemmebaserte tjenester, og medbestemmelse over innholdet i eldreomsorgen
- Styrke omsorgslønnsordningen og gjøre den tilgjengelig for flere. Her er det viktig med avlastningsordninger i samarbeid mellom kommunene, de pårørende og brukerne selv
- Satse på rehabilitering og tilpassede hjemmetjenester
- Kommunene skal tilby IKT-kurs til eldre.
- Starte opp prøveprosjekter med «fler-generasjonsboliger» hvor studenter pålegges bestemte oppgaver mot avslag i husleie

Eldre innvandrere

Det finnes få tilbud i regi av de offentlige som kan aktivisere og sosialisere eldre innvandrere. Der de finnes har mange som kunne ha brukt dem

ikke kjennskap til disse, eller de føler usikkerhet rundt hvordan de skal benytte seg av disse tilbudene.

Senterpartiet vil:

- Gi mer støtte til de innvandrereforeningene som har ulike tilbud og aktivitetstiltak for eldre

- Sørge for møteplasser i lokalmiljøet der eldre kan være sosiale og delta i ulike aktiviteter i sitt nærmiljø
- Etablere en informasjonskanal hvor eldre kan ta kontakt, bli kontaktet og få hjelp på sitt eget morsmål

Eldre LHBT-personer

I møte med hjemmetjenester og andre tjenester, har mange eldre LHBT-personer valgt å skjule legningen sin i frykt for å bli møtt med fordommer.

Eldre LHBT-personer har opplevd diskriminering, og Oslo Senterparti mener at LHBT-personer ikke må oppleve å bli tvunget inn i skapet igjen i møte med helse- og andre tjenester.

Senterpartiet vil:

- Sørge for god informasjon til brukerne av kommunale omsorgstjenester om at Oslo kommune står for åpenhet og toleranse for alle mennesker, uavhengig av legning og kjønnsidentitet
- Gi helse- og omsorgspersonell i Oslo opplæring og etterutdanning i LHBT-spørsmål
- Bruke LHBT-organisasjonene aktivt i utviklingen av gode tjenester for denne gruppen

8 – Barnehage, skole og AKS

Senterpartiet vil legge til rette for at alle skal få en god og trygg oppvekst. Vi tror på forebygging og tidlig innsats for å forebygge, redusere og avhjelpe sosiale problemer og forskjeller på individ-, gruppe- og samfunnsnivå.

Barnehage

Senterpartiet ønsker et bredt og mangfoldig tilbud av barnehager over hele byen i ulike størrelser og med ulik profil. Vi vil at du skal ha mulighet til å velge en barnehage nær deg.

Både barnehagelærere og sosialfaglige medarbeidere er viktig, og vi må ha strenge krav til faglig kompetente ansatte.

Barn trenger gode og stabile vennemiljøer, slik at de får trygge nettverk og bygger identitet og tilknytning til lokalmiljøer. Derfor må planlegging av skolekretser og opptak til skole og barnehage i størst mulig grad sees i sammenheng.

Senterpartiet vil:

- Redusere antall barnehager som driver på dispensasjon fra kravet om pedagogisk personale
- Øke andelen sosialfaglige ansatte i barnehagene
- Gi kompetansetillegg i lønnen for barnehagelærere med mastergrad
- Gå imot salg av kommunale barnehager til kommersielle aktører
- Utvide bruken av gratis kjernetid
- Innføre fortløpende barnehageopptak
- Øke andelen styrerstillinger i barnehager

Aktivitetsskolen (AKS)

Aktivitetsskolen, er for mange barn en viktig sosialiseringarena. Det er viktig at aktivitetsskolen ikke er for dyr slik

at barn fra lavinntektsfamilier også har muligheten til å delta.

Senterpartiet vil:

- Ha søskenmoderasjon på aktivitetsskolen for familier med flere barn
- Øke muligheten for halvdagsplass ved Aktivitetsskolen
- At Aktivitetsskolens ledere må ha formell pedagogisk eller barnefaglig kompetanse
- Arbeide for å øke antallet faglærte i Aktivitetsskolen
- Øke finansiering til mat på AKS slik at alle barn her kan få god og næringsrik mat.

Skole

Skolen er et naturlig møtested for hele lokalsamfunnet. Oslo Senterparti vil at skolen skal gi muligheter for den enkelte til å realisere sine evner gjennom kunnskap og ferdigheter.

Skolen skal også være et sosialt og kulturelt «lim» i lokalmiljøet. Sko-

legangen skal i tillegg til å gi faglig kunnskap, inneholde en sosial og etisk opplæring.

Skolen skal også være en arena som forbereder elevene for arbeidslivet. Vi mener flerspråklighet er en ressurs og styrke. Derfor vil vi at osloskolene skal tilby morsmålsundervisning.

I grunnskolen vil Senterpartiet:

- Gi lærerne tillit til å ta avgjørelser selv i større grad enn i dag. Derfor ønsker Senterpartiet en tillitsreform i Osloskolen. Målet må være at lærere, pedagogisk personell og ledere ved skolen skal ta flere avgjørelser selv.
- Bedre skolebibliotektilbudet og bedre samarbeidet mellom skolebibliotekene og de kommunale bibliotekene

- Sikre ressurser til praktiske fag i skolen, som kunst og håndverk og mat og helse
- Få flere ressurspersoner i skolen. Bevilgningen til blant annet spesialpedagoger, lærere og helsesøstre må økes.
- Fortsette å utvikle temaskoler, i samarbeid med næringslivet, i tilknytning til klyngemiljøer i byen
- Tilby morsmålundervisning til alle som ikke har norsk som morsmål, og ikke bare til de som ikke kan beherske norsk
- Gjøre bevegelse og uteaktivitet attraktivt gjennom gode utearealer på alle skoler
- Opprettholde sidemålsundervisningen i Oslo-skolen
- Bygge et lag rundt eleven. Alle Oslo-skoler skal ha sosialfaglig rådgiver, spesialpedagogisk rådgiver og tilfredsstillende helsesøsterdekning.
- Legge til rette for samarbeid mellom hjem og skole ved å få i stand barnepass ved foreldremøter og aktiv bruk av tolker ved behov
- Trappe opp arbeidet med universell utforming av skolebygg
- Sikre at spesialundervisning/opplæring ikke gis av ufaglærte assistenter, men pedagogisk kvalifisert personale
- Styrke PPT
- Øke antallet kvalifiserte lærere i skolen gjennom skjerpede krav til rekruttering før man bruker ukvalifiserte vikarer
- Arbeide for trygge skoleveier til og fra alle skoler i Oslo
- Ha en ny ressursfordelingsmodell for skolene som vektlegger faktiske driftskostnader, og ikke antall elever
- Hver skole skal ha en lokal vaktmester som hører til den enkelte skolen og ikke konkurranseutsettes

I videregående opplæring vil Senterpartiet:

- Avvikle fritt skolevalg og heller utrede alternative modeller gjennom blant annet å utrede muligheter for endring i inntakssoner
- Støtte opp om videreutvikling av entreprenørskap i skolen
- Sette krav om maks 30 elevtimer pr. lærertime i videregående skole
- Vurdere å øke antall dysleksivennlige skoler
- Styrke karriereveiledningstjenesten i videregående skole slik at elevene møter veiledere som har oppdatert kompetanse om det lokale næringslivets behov. Kunnskap om fagskoleutdanningene må særlig styrkes.
- Styrke innsatsen for flere lærlingeplasser på utdanningsprogram hvor det er et økt behov for faglært kompetanse
- Dimensjonere yrkesfaglige utdanningsprogram etter råd fra yrkesopp-læringsnemnda og i tråd med tilgang på læreplasser og behov for faglært kompetanse
- Styrke og fremheve fagskolen som leverandør av relevant høyere yrkes-faglig utdanning
- Kartlegge utstyrssituasjonen på de yrkesfaglige studieprogrammene i Oslo skolen og oppdatere denne slik at opplæringen blir relevant for arbeidslivet
- Tilrettelegge for god utvikling og flere studieplasser ved fagskolene innen områder der arbeidslivet har et udekket kompetansebehov
- Forskuttere midler til utviklingen av nye studietilbud på fagskolen slik at fagskolen kan dekke næringslivets behov
- Ha et mål om å inkludere flere fra utenforskap til arbeid i kommunale virksomheter
- Sikre byens elever lærlingplass blant annet ved å øke tilskuddet til be-drifter som ansetter lærlinger

Minoriteter i skolen

Vi mener at det er viktig med mer kontakt mellom storsamfunnet og minoriteter. Dette handler ikke bare om språklige ferdigheter, men at man blir kjent med hverandre, lærer hverandres sosiale koder, skaper toleranse og visker ut fordommer.

Senterpartiet vil:

- Jobbe for mindre segregerte skoler i Oslo
- At Oslo skal være en aktiv samarbeidspartner for kommunene for økt integrasjon og formidling av flere flyktninger til jobb

9 - Arbeid og næringsutvikling

Senterpartiet vil legge til rette for å skape flere grønne arbeidsplasser i små og mellomstore bedrifter basert på gjenbruk, reparasjon og redusert forbruk.

Oslo Senterparti vil satse på et næringsliv som er inkluderende, blant annet gjennom å ta inn byens lærlinger, gi praksisplasser til mennesker som av ulike grunner ikke kan stå i

full jobb, og samarbeide med frivillig sektor for å skape et mer humant arbeidsliv.

Arbeid er ikke bare økonomisk trygghet for den enkelte, men er ofte veien til vellykket integrering. Vi vet at mange opplever å bli diskriminert på arbeidsmarkedet på grunn av deres etnisitet eller religion, og vi vil jobbe for et inkluderende arbeidsliv.

Kommunen som arbeidsgiver

Senterpartiet vil:

- Sørge for at Oslo kommune, som en av landets største arbeidsgivere, tar et særskilt ansvar for likestillingsarbeid og antidiskrimineringsarbeid
- At ansatte i Oslo kommune som ønsker å starte egen bedrift, kan få ett års ulønnet permisjon for å satse
- Arbeide for redusert bruk av new public management-teknikker i kommunenes virksomheter
- Ha en kommunal likelønnsrett
- Sørge for at Oslo kommune legger til rette for heltidsstillinger for dem som ønsker det, med heltid som en rett og deltid som en mulighet
- Avsette særskilte midler for å få arbeidstakere i Oslo kommune til å stå lengre i arbeid, for eksempel gjennom tilrettelagt arbeidstid, og tilpassede eller nye arbeidsoppgaver

- Tilby flere sommerjobber til elever og studenter innenfor alle Oslo kommunes virksomheter
- Etablere et utdanningstilbud for personer som har en annen språkbakgrunn enn norsk, slik at de kan få godkjente kompetansebevis for utdanning fra hjemlandet
- Sikre flere kvalifiserte ansatte med innvandrerbakgrunn i høyere stillinger i kommunen

Seriøst arbeidsliv

Senterpartiet vil:

- Jobbe for å inkludere alle de som i dag er utenfor arbeidslivet
- Stille krav om tarifflønn, regulert arbeidstid og faste ansettelser ved offentlige kontrakter og motvirke sosial dumping gjennom å innføre prinsippet om solidaransvar for kommunen som byggherre
- Sikre at offentlige innkjøpere tar i bruk standardkontrakter, særlig i utsatte bransjer
- Følge seriøsitetsbestemmelsene for bygg og anlegg
- Ikke kun legge avgjørende vekt på pris i anbud, men også vektlegg andre kriterier som for eksempel kvalitet og seriøsitet.
- Sjekke at det ikke er useriøse bedrifter når det er stor prisdifferanse mellom mottatt tilbud på anbud
- Jobbe for at flere bedrifter ansetter folk med innvandrerbakgrunn
- Belønne bedrifter som jobber aktivt for en mangfoldig og inkluderende arbeidsplass
- Motarbeide arbeidslivskriminalitet og støtte opp om tiltak som sikrer et seriøst og organisert arbeidsliv og særlig motvirke at selvstendig næringsdrivende ikke brukes der de i realiteten fyller oppgaver som skal være gjort av ansatte

- Dersom det blir opp til kommune eller fylke, si nei til søndagsåpne butikker
- Ha et ambisiøst mål om flere lærlingplasser i både kommunale tjenester, ved offentlige anskaffelser og i Oslo totalt sett
- Prioritere å ha ressurser til å kontrollere at aktører som har fått anbud følger opp vilkårene i konkurransegrunnlaget (f. eks timer som skal være utført av lærlinger)
- Sørge for at kommunen stiller krav om åpenhet om skatt og eierskap, gjennom å kreve land-for-land-rapportering og oversikt over eiere for alle som deltar i offentlige anbudsprosesser.

Gründerskap og næringsliv

Senterpartiet vil:

- Bidra til at urbant landbruk kan bli næringsvei ved å legge til rette for bybønder
- Stimulere til initiativ og skaperlyst i Oslo – la alle som har en god idé og initiativ, møte åpne dører og velvilje hos offentlige myndigheter
- Redusere det kommunale skjemaveldet og ha raskere saksbehandling for næringsdrivende
- Leie ut egnede kommunale lokaler til under markedspris til småbedrifter ved oppstart
- Ha næringskonsulenter i bydelene som skal gi gründere og andre små selvstendig næringsdrivende praktiske råd og støtte
- Utvikle koblinger mellom kulturbasert næringsutvikling og reiseliv, for eksempel gjennom å legge til rette for grønn bydelsturisme
- Sørge for et tettere samarbeid mellom utdanningsinstitusjoner og næringsliv

- Legge til rette for eksportbedrifter, f.eks ved å ha kommunale ressurspersoner som støtte, tilrettelegge eksportbegivenheter, eller støtte kunnskapsdeling om eksport og handelsregelverk for bedrifter
- Delta i internasjonalt samarbeid av relevans for næringsliv
- Legge til rette for, og profilere Oslo for internasjonale investeringer og etableringer
- Oslo kommune må samarbeide med næringslivet i innovasjonsprosjekter og utvikling av kommunens digitale verktøy og kompetanse
- Oslo kommune bør åpne opp kommunens innovasjonsprosjekter og fysiske områder for næringslivet slik at det blir etablert testarenaer for ny teknologi og brukersnitt
- Oslo kommune bør i hele kommunen ta i bruk innovative offentlige anskaffelser, og derigjennom etterspørre løsninger som fyller krav til kvalitet og effektivitet, i stedet for å spesifisere selve løsningene.
- Oslo kommune må bruke sitt omfattende eierskap til å stille krav og dreie sine virksomheter over i bærekraftig retning
- Oslo kommune må vekte bærekraft som tildelingskriterium ved offentlige anbud
- Oslo kommune bør øke årlige kommunale midler til Regionalt Innovasjonsprogram (RIP) og øke makssatsene for prosjektstøtte for å stimulere til flere større løft.
- Oslo kommune bør etablere en konsentrert satsing på innovasjon og næringsutvikling innen helse gjennom en satsing på klynger, inkubatorer og kommersialiseringsaktiviteter.
- Oslo kommune må gjøre data som allerede eksisterer i det offentlige tilgjengelig for innovasjonsformål i langt større grad.
- Oslo kommune bør i langt større grad skaffe til veie data fra egen virksomhet som i dag ikke samles inn, og gjøre dem tilgjengelig for næringsutvikling og innovasjon.

10 Klima og miljø - Et grønnere Oslo

Oslo skal være en ledende by internasjonalt i arbeidet med å gjøre byer mer klima- og miljøvennlig. Oslo skal være en miljøvennlig by som tar hensyn til menneskene som bor og lever her. Luftkvaliteten må bli enda bedre, vi skal redusere svevestøvet og vi skal ta vare på artsmangfoldet og særlig truede arter og ta vare på matjorda.

Vår grønne profil er unik fordi den sikrer både mennesker, artsmangfoldet, matjorda og klimaet og det gjør vår politikk mer bærekraftig og framtidsrettet.

Det skal være enkelt å velge miljøvennlig. Vi vil ta vare på våre grøntområder, og ha lokal forvaltning av parkene.

Redusering av klimagassutslipp må hele tiden være på dagsorden og vi vil ta de nødvendige grep for at Oslo skal være et forbilde for andre byer både i Norge og internasjonalt når det gjelder miljø- og klimavennlige løsninger.

Senterpartiet vil:

- Der det er mulig, prioritere oppbygging av grøntarealer framfor asfaltering
- Opprettholde og styrke det biologiske mangfoldet gjennom å plante vekster for pollinerende insekter i Slottsparken, på taket på Rådhuset, og i resten av Oslo
- Stanse nedbygging av grøntarealer og matjord i byen. Når man har et nasjonalt mål om å øke matproduksjonen med en prosent hvert år fram til 2030, betyr det at vi trenger to millioner nye dekar med jordbruksjord. Det ville vært motstridende å bygge ned matjorda vår, til og med i byen.

- Frede kolonihagene, fornye avtalen deres med kommunen og legge til rette for å utvide eksisterende eller anlegge nye kolonihager
- Kartlegge artsmangfoldet i Oslo, og jobbe for å bevare truede arter
- Bevare og beskytte Marka
- Følge opp FN og Norges mål om klimakutt og naturmangfold lokalt

Klima

- Øke støtten til tiltak som reduserer energiforbruk, og som bidrar til bruk av mer miljøvennlig energi i boliger
- Redusere klimagassutslipp i bygg. Ifølge FNs klimapanel er dette den mest effektive og lønnsomme metoden, derfor bør det også være et fokusområde for Oslo
- Fortsette å være et jordnært og klimavennlig parti; vi vil plante 1000 nye trær i indre by hvert år, og erstatte alle trær som felles med nye
- At Oslo skal være en pådriver for internasjonalt samarbeid der det kan være felles løsninger på klima- og miljøproblemer
- Gjøre alle kommunale bygg til lavenergibygg
- Bruke Oslo kommunes innkjøperkraft til å fremme grønne innovative løsninger

11 - Grønn samferdsel

Målet med Senterpartiets samferdselspolitikk i Oslo er at folk skal komme seg effektivt fram på en så miljøvennlig måte som mulig. Kollektivtransporten skal bli utslippsfri, det skal være tryggere og enklere å være fotgjenger i Oslo og tiltak for sykling skal videreføres.

Det skal være lett å ha elbil i Oslo. Fra 2025 skal alle nye biler i salg være nullutslipp, og Oslo skal fortsette å være verdens ledende by i omlegging til nullutslipp også for privatbilismen og varetransporten.

Samtidig må vi ta sosiale hensyn i omleggingen. Derfor er Oslo Senterparti mot store endringer i bompengene ut over 2017-nivået og innføring av flere bommer. Vi vil heller innføre vegprising som gir større fleksibilitet for å prise etter biltype, luftforurensing, faktisk kjøring osv.

Vi er ikke imot forbedringene Oslo-pakke 3 skisserer, men mot finansieringen og at den økte betalingen for bilbruk kommer før alternativene til privatbilisme er innført.

Oslo er en kompakt by, noe som er et godt utgangspunkt for at flere kan bruke beina for å komme seg på jobb, til fritidsaktiviteter og ærender. Dersom det er godt tilrettelagt for fotgjengere, vil det for flere også være mulig å gå til nærmeste kollektivholdeplass, i stedet for å velge bilen. I tillegg er det å gå fint for mosjon og rekreasjon. Oslo trenger en offensiv satsing for tilrettelegging for at flere skal velge å gå.

Vi vil ha flere bilfrie gater i Oslo, etter modell fra andre europeiske byer, der det tilrettelegges gjennom å gjerne fortauskanter, merker sykkelstier tydelig og legges til rette for å ta gatene i bruk. Det må også sikres at varelevering kan gjøres enkelt, men øvrig transport og parkering flyttes.

Senterpartiet vil:

Gange

- Ha en helhetlig strategi for gange
- Forbedre skilting av ruter, belysning, merking og sikring av fotgjengeroverganger og opphøyde gangfelt
- Prioritere å reparasjon av hull i vegen og særlig rydding av is og snø slik at gangveiene er trygge for alle
- Generelt ha bedre opplyste fotgjengerfelt

Sykkel

- Det må bygges sammenhengende sykkelveier i hele byen, fra alle bydeler og inn til sentrum og mellom bydeler. Ingen sykkeltraseer bør belegges med brosteiner.
- Områder som i dag er svært folksomme, som rundt Oslo S, kaiene og buss- og trikkestoppe ved Aker Brygge og andre større kollektivknutepunkter må det prioriteres å rydde opp i, slik at det blir trygt for alle.
- Bygge trygge, inngjerdede sykkelparkeringer ved knutepunkter
- Bygge flere sykkestativer, også som har tilstrekkelig plass til lastesykkel
- Etablere låsbare ladeskap til lading av elsykkelbatterier
- Bedre tilgjengeligheten for bysykler i Oslo ved raskere omdistribuering av syklene og mulighet til å reservere sykkel. Lastebilene som frakter bysyklene, må være nullutslippsbiler.
- Trafikklys for syklist og fokus på trafiksikkerhet, samhandling og sikkerhet i trafikkbildet
- Opplæring i trafikkssamhandling, sykkelkompetansebevis (som man har på de lavere skoletrinn) for å redusere ulykker

Kollektiv

- At all kollektivtransport i Oslo skal bli utslippsfri, senest i 2028, men tidligere dersom teknologiutviklingen gjør det mulig
- Ha flere ruter og områder med 5-minuttersavganger
- At periodebilletter skal lønne seg, men dersom ditt kjøp av enkeltbilletter i en gitt periode blir dyrere enn om du hadde hatt periodebillett skal Ruters billettapp automatisk gi deg den billigste reisen.
- Utvide familierabatten for barn som reiser med voksne til å gjelde hele uka
- Styrke kollektivtilbudet på tvers av Oslo og prioritere gode forbindelser som binder byen sammen uten at man må via sentrum
- Innfase nye trikker raskt
- Bygge trasé langs Ring 2, forlenge trikken til Tonsenhagen og Hauketo og få trikken tilbake til Sagene. Arbeidet må starte opp innen 2023.
- At arbeidet med en ny t-banetunell må få høyeste prioritet slik at byggestart kommer innen utgangen av 2024. Utbyggingen må samordnes med ny jernbanetunnel for å minimere konsekvensene for innbyggere og næringsliv.
- Gå imot nye nedleggelse av buss- og trikkeholdeplasser
- Gjenåpne Slottsparken holdeplass
- At regionbusser fra Nedre Romerike bør stoppe på Lillestrøm/ Lørenskog og Helsfyr, og passasjerene fraktes videre inn mot Oslo med lokaltog og t-bane for å redusere busstrafikken i sentrum øst
- Gjeninnføre blant annet Schweigaards gate som miljøgate
- At t-banen bør gå med halvtimes ruter natt til lørdag og natt til søndag. Resten av uka bør trikkene kjøre nattruter
- Etablere et fylkeskommunalt kollektivtraffikkselskap som skal ta drift av den fylkeskommunale busstrafikken i egenregi når gjeldende avtaler løper ut

Varebil og tungtransport

- At dieselvarebiler må fases ut av Oslo sentrum gjennom innførsel av lavutslippssoner. Nullutslippsvarebiler skal ha unntak fra bompenger til de utgjør halvparten av varebilpasseringene i bomringen, da skal de betale 50 prosent av normaltakst
- Vurdere å fjerne bompenger på all næringsaktivitet for å sikre at Oslo har et konkurransedyktig næringsliv
- Legge til rette for dedikert lading for elvarebiler
- Kommunen skal legge til rette for påfyllingsstasjoner for alternative drivstoff for tungtransport, som lading, hydrogenstasjoner, biodrivstoff og biogass, og legge til rette for at all tungtransport innen 2040 er nullutslipp

Nullutslippsbiler

- Lage en helhetlig ladestrategi for Oslo for å planlegge for en fullelektrifisert transport både for personbiler, kollektivtransport, kommunale kjøretøy, varetransport og øvrig næringsliv
- At Oslo blir den første byen i verden hvor alle nye biler som selges er nullutslipp
- Etablere minst 1000 offentlig tilgjengelige ladepunkter for elbiler i året.
- Vurdere å innføre moderat betaling for å øke sirkulasjonen på ladeplassene, med moderat betaling for å bedre tilgjengeligheten
- Stille krav i reguleringsplaner om at bygg må gjøres ladeklare, slik at beboere enkelt kan sette opp ladeboks
- Innføre krav i parkeringsforskriften om at alle parkeringsplasser skal være ladeklare, og at halvparten skal ha installert lader
- Styrke støtteordningen til borettslag og sameier og garasjesameier som vil tilrettelading for elbillading for beboere og opprette en rådgivningstjeneste for borettslag og sameier

- At kommunalt ansatte som må kjøre bil, bør kunne lade på jobb
- At bompenger for elbiler bør innføres gradvis. Elbiler skal ikke betale 50 prosent av normaltakst før de utgjør halvparten av personbilene i bommene
- At kommunen må være med på å tilrettelegge tomter for hurtiglading for elbiler og hydrogenstasjoner

Veg

- Nedprioritere den planlagte utbyggingen av E18 til fordel for utbygging av kollektivtransport
- Prioritere å ruste opp de kommunale vegene. Det vil gagne både bilister, syklister og gående.
- Bygge Fossumdiagonalen i tunell mellom Trondheimsvegen og Østre Aker veg, samt bygge Manglerudtunellen så snart som mulig
- Gå imot økninger i bompenger og flere bommer i Oslo.
- Gå i dialog med nasjonale myndigheter om å innføre en mer fleksibel vegprising, slik at den enkelte betaler for faktisk bilbruk
- Evaluerer bilfritt byliv og vurderer andre tiltak enn å stenge gater for biler, som fartsgrenser, fartshumper og lysregulering som slipper få biler inn om gangen

Parkering

- Redusere betalingen for beboerparkering fra 3000 til 1000 kr pr år, og innføre mulighet for halvårig beboerparkeringsbetaling for 500 kr
- Redusere parkeringsgebyret for gjesteparkering
- Sørge for at det er tilgjengelige HC-parkeringsplasser i hele byen, også innenfor Ring 1

- Legge bedre til rette for parkering av MC og scooter
- Videreføre betalingsfritak for parkering for nullutslippsbiler
- Legge til rette for mer bruk av kollektivtransport ved å tilby gratis parkering ved transportknutepunkt i utkanten av byen og samarbeide med Akershus/Viken ved at de gjør tilsvarende

Taxi

- Redusere antallet løyver i Oslo for å øke lønnsomheten for de som kjører taxi i Oslo, og dermed også gjøre det billigere for kundene
- La nullutslippstaxier få prioritet i køen på taxiholdeplasser
- Det skal være mulig å reservere en nullutslippstaxi hos alle taxiselskaper.
- Alle drosjer som får løyve i fylket, skal montere alkoholås.

Bildeling og mobilitetsløsninger

- Legge til rette for lading av elbiler på egne parkeringsplasser for bildeling
- Utrede muligheten for å tilby mobilitetsløsninger for personer som velger å la sin private bil stå, etter modell fra København kommune

Havn

- Installere landstrøm i havnene og innføre utslippsforbud fra skip som ligger til havn
- Prioritere de beste seiletidene inn til Oslo for de skipene med lavest utslipp
- Miljødifferensiere havneavgiften for å premiere de skipene med lavest utslipp

- Vurdere maksgrense for antall cruiseskip i Oslo per dag.
- Stille krav til den kommersielle skipstrafikken i Oslo om nullutslipp så snart den teknologiske utviklingen ligger til rette for det, både for hoved- og hjelpemaskineri.
- Stoppe erosjonen i Oslofjorden ved å stramme inn krav til maks fart for store skip.
- Installere såkalte «sea bins» i båthavner, ved badeplasser og kaier i Oslo for å rydde opp søppel.

